

ובמכותיך ארפאך

פרשת בשלח

1. שמות רבה (וילנא) פרשה כג ד"ה ג ד"א אז

ג ד"א אז ישיר משה הה"ד (שיר /שיר השירים/ ד) נופת תטופנה שפתותיך אמר משה רבון העולמים במה שחטאתי לפניך בו אני מקלסך, א"ר לוי בר חייא משל למדינה שמרדה על המלך ואמר המלך לדוכוס שלו נלך ונלחם בה, אמר לו דוכוס אין אתה יכול, החריש המלך והלך בלילה בעצמו וכבשה, ידע דוכוס עשה עטרה והביא למלך, אמר לו העטרה הזו למה, אמר בשביל שחטאתי בדבר ואמרתי לך אין אתה יכול, כך אמר משה לפני הקב"ה יודע אני שחטאתי לפניך באז שנאמר (שמות ה) ומאז באתי אל פרעה והרי טבעת אותו לים לכך אני משבחך באז הה"ד אז ישיר משה, בא וראה דרך הצדיקים במה שהם סורחים הם מתקנים הוי נופת תטופנה שפתותיך כלה, ממי הם למדים מן הקב"ה שבדבר שהוא מכה הוא מרפא שנאמר (ירמיה ל) כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך ממכות שאני מכה אותך מהם אני מרפא אותך, מגין תדע כן מן הקב"ה צא ולמד ממרה שהורה למשה דבר מר והשליך למים ונמתקו המים שנאמר ויורהו ה' עץ וישלך אל המים, אי זה היה ר' נתן אומר ירדינון היה, רבי יהושע אומר של ערבה היה, ר' אליעזר המודעי אומר של זית היה מ"מ עץ מר היה והמתיק המים המרים, וכך משה לא קנטר אלא באז ובמה שסרח תיקן מעשיו ואמר אז ישיר משה.

2. שמות רבה (וילנא) פרשה נ ד"ה ג ד"א ויעש

ג ד"א ויעש בצלאל, הה"ד (ירמיה ל) כי אעלה ארוכה לך, אין מדותיו של הקב"ה כמדת בשר ודם מדת ב"ו = בשר ודם = שהוא מכה באיזמל ומרפא ברטייה אבל הקב"ה במה שהוא מכה הוא מרפא שנאמר (שמות טו) ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה למה כי מרים הם, א"ר לוי הדור היה מר במעשיו, (שם /שמות ט"ו/) ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ, ומה היה יש אומרים זית וי"א ערבה ויש אומרים הרדופני היה וי"א עיקרי תאנים ועיקרי רמונים היה ונטלו והשליכו למים מיד וימתקו המים, הוי (ירמיה ל) וממכותיך ארפאך, וכן אתה מוצא במימי אלישע מה כתיב (מ"ב = מלכים ב' = ב) והמים רעים והארץ משכלת, אמר להם קחו לי צלוחית חדשה ושימו שם מלח ויקחו אליו, ומה כתיב (שם /מלכים ב' ב') וירפאו המים עד היום הזה כדבר אלישע אשר דבר, וכן אתה מוצא בישראל בלכן הוכיחן שנאמר (יחזקאל טז) לכן זונה שמעי דבר ה' ובלכן עתיד להחזירן שנאמר (הושע ב) לכן תנה אנכי מפתיה ואין מפתין אלא לבתולה, שנאמר (שמות כב) כי יפתה איש בתולה אף כך ישראל חטאו בשטים, שנאמר (במדבר כה) וישב ישראל בשטים, ונרפאו בשטים, שנאמר ויעש בצלאל את הארון עצי שטים.

ישעיהו פרק יב (א) וְאֶמְרֶתְּ בַיּוֹם הַהוּא אֲוֹדָךְ יְדֹדְךָ כִּי אֶנְפַּתְּ בִּי יֵשֶׁב אֶפֶס וְתִנְחַמְנִי:

3. ילקוט שמעוני תורה פרשת בשלח רמז רנו

ויורהו ה' עץ ר' יהושע אומר זה עץ של ערבה, ר' אליעזר המודעי אומר זה עץ של זית שאין לך מר יותר מזית. ר' יהושע בן קרחה אומר זה עץ של הרדופני ר' שמעון בן יוחאי אומר דבר מן התורה הראהו שנאמר ויורהו ה' עץ כענין שנאמר ויורני ויאמר לי יתמך דברי לבך וכתיב עץ חיים היא למחזיקים, ר' נתן אומר זה עץ של קתרוס וי"א עיקר תאנה ועיקר רמון. וי"ש בן גמליאל אומר בוא וראה כמה מופרשין דרכיו של מקום מדרכי בשר ודם. בשר ודם במתוק מרפא את המר אבל הקב"ה אינו כן אלא במר מרפא את המר הא כיצד נתן המחבל לתוך דבר שנתחבל כדי לעשות בו נס. כיצד בו ויאמר ישעיהו ישאו דבלת תאנים והלא בשר חי שאתה נותן עליו דבלת תאנים מיד הוא נסרח, הא כיצד נתן דבר המחבל לתוך דבר שנתחבל כדי לעשות בו נס בתוך נס. כיצד בו ויצא אל מוצא המים וישלך שם מלח ויאמר כה אמר ה', והרי מים מתוקין כיון שאתה נותן בהן מלח מיד הן נמלחים הא כיצד נותן דבר המחבל לתוך דבר שנתחבל כדי לעשות בו נס. וישלך אל המים אחרים אומרים היו ישראל מתחננים ומתגוררים לפני אביהם שבשמים כבן שהוא מתחנן לפני אביו וכתלמיד שהוא מתגורר לפני רבו כך היו ישראל מתחננים ומתגוררים לפני אביהן שבשמים ואמרו לפניו רבש"ע חטאנו לפניך שהתרעמנו על הים. וימתקו המים ר' יהושע אומר מרים היו לפי שעה ונמתקו. ר' אליעזר המודעי אומר מרים הן בתחלה שנאמר המים המים שני פעמים,